

Nro. 15.

**A' FELS. CSÁSZÁRNAK ÉS A. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétsből, Kedden Augustus 21-ik napján

1804-ik esztendőben.

B é t s.

A' Frantzia Követ Champagny nagy vendég-séggel innepelte itt e. h. 15 két, mint urának Napoleon Császárnak születése napját, a' mellyre minden ide való és külső Ministerek meghivattattak, az Angliai Ministert kivévén.

A' Belgrádi történetekről most semmi újságot nem irhatunk egyebet, hanem hogy a' felkeiltakosok' fő Kormányozója Cserni György úgy bezzél, és a' maga lépéseit a' Szerviai támadásra nézve azzal menti, hogy az ő Familiája a' Szerviai Királyi Házból egyenes lineában jö-le, következésképpen az Ország fővárosának elfoglalásához igaz jussa van, 's több effélék.

A' közönséges levelekből olvassuk, hogy a' boldogult Kárdinál Flangini ő Eminentziája helyében Vicenzai Püspök Zanguri Markus ő Excellentiáját méltóztatott légyen ő Cs. Kir. Felsége Velentzei Pátriárává nevezni.

Triest, Aug. 3-kán. A' Tengeritolvajoknak zabolázásokra, és a' nemzeti kereskedő hajóknak óltalmazásokra nézve 3 hadi hajókat rendeltenek az Anglusok az Adria tengeren; egyet Triesthez, mást Velentzéhez, és a' harmadikat az Apuliai tenger szélekre. — Ez előtt kevés idővel iten egy hamis Verbunk vétetett észre. A' verbuáltak nagy foglaló pénzt és naponként a tizenhét krajtzárosokat, 's titkon onnat tovább állittattanak. Velentzében sőt Német Országának is némely részeiben efféle titkos verbuálások voltak. Három efféle verbunkusok már arestáltattanak. — A' Francziai prédáló hajó a' maga Anglus prédáival még mind a' mi kikötőhelyünkben fekszik; és még mind Frantzia zászlók lengedeznek az Anglus vitorlák felett az elfogatott Anglus hajókon; és várják szüntelenül az arról való határozást Párisból a' hová a' prédáló hajó apellálta volt dolgát. Mindazáltal az alatt is a' portékák kezeffég alatt az Anglus hajókból kiszedetteinek.

Velentzéből, Jul. 21 kán. Ő Cs. Kir. Felsége ezen kikötőhelyet szabad kikötőhelyé nevezni kegyelmesen méltóztatván azt, mind azokkal a' privilégiumokkal megajándékozta, a' mellyekkel a' Livornói kikötőhely bír. Ehezképeft tehát mind azok a' kereskedő hajók a' melyek ide bé vagy innét kiveznek, hasonlóképpen minden kereskedőportékák, a' mellyek itt eladattatnak és vásároltatnak, vagy pedig vizen vagy szárazon ide

küldetnek, minden adozástól szabadok, és noha ez a' szabadság csak a' kikötőhelyre 's a' városra nem terjed ki, minthogy a' kikötőhely és város között itt is, valamint Livornónál, vámház és sorompó van felállítatva, csak ugyan nem kevés házon térül ezen szabadságból a' városi kereskedésre is, 's az ide való kereskedők boldogságát nem kevésbé gyarapítja. Egy nagy Banko is fog itt felállítatni, a' mellynek megfundálására már 200 milliókat ajánlottak 130 értékes kereskedő házak.

Prágából, Jul. 27.kén. Az itt őrizeten lévő Rainer' Cs. K. Fő Hertzeg' és Morzin két Regimentjeik, tegnap délután a' Swéd Király előtt katonai gyakorlás béli próbákat tettek. Estve theatromon volt ő Felsége.

Azt olvastuk az Anglus levelekben, hogy az Orosz Császár tulajdon kezével írott levél által hívta volna meg 18-dik Lajos Frantzia Királyt, hogy minden véreivel egyetemben az Orosz Birodalomnak valamelyik várossában, Mietauban vagy másutt a' hol tettük telepedjék meg, a' hol minden rangjához illő tisztelettel fogadtatik, és láttatatik.

Egy itten lakozó Morva Országi fő nemes ember, a' haza eránt való tiszta hazafiúi buzgóság és a' felebaráti leg nemesebb szeretet által ösztönözöttvén, egy igen fontos jutalom kérdést tett mostanában fel, a' melly ebből állott: „Mitsoda eszközök és találmányok azok, a' mellyekkel az embert az ő életének külömb külömbféle veszedelméből ki szabadítani lehetne, és mellyik az ezen eszközök és találmányok között

azon végre a' leg jobb és a' leg alkalmasabb. Az ezen fel tett kérdésre adandó munkának meg jutalmaztatására 50 species aranyat tett fel. Ezt a' jutalmat Göttingai Orvos Doctor P o p p e Tanácsos Ur nyerte el, kinek tudós, és a' várakozásnak egészen meg felelő munkáját, a' fent nevezett jóbévő Ur, Cs. K. Udvari Typographus Schmidt Ur könyvnyomtató fajtójában ki nyomtattatván, azon foglalatokodik, hogy azt nemcsak itt, nemcsak az Auszriai Birodalomban, hanem az egész Európában, sőt e' világ negyedik részében Amérikában is ki olzogatathassa 's esméreteffé tehesse.

Magyar Ország.

Budáról, Aug. 16 kán. Nádorispány ő Cs. Kir. Fő Hertzegségén kívül, Lajos ő Fő H. ge is ide érkezett e. h. 11 kén. Megérkeztek továbbá az alatt Pestre Saksen-Te'cheni Albert ő K. Hertzegsége a' maga Ratzkevei és Belyei uradalmairól, így szintén Feldmarschall-Lieutenant és Osztályos Generális Ferdinand Fő Hertzeg, testvérével Maximilian Fő Hertzeggel egyetemben. Hadminister Károly ő Cs. K. Fő Hertzegsége 12-ikben estvéli 6 órakor érkezvén meg, egyenszen ment a Nádorispány ő Cs. Kir. Fő H. ge látogatására, 's innét Albert ő Kir. H. gének társaságában Pestre, a' hol a' Gróf Károly házba szállott be.

Mánap (13 ikben) reggel elkezdődtek a' Pest mellett fekvő Regementeknek gyakoroltatásai, a' hol ő Cs. K. Fő H. gek, a' Meklenburgi Hertzeggel és számos Fő Máltóságokkal egyetemben jelen voltak. Így folytak ezen katonai gyakorlások különbözőkülönb Regementekkel a' követelendő na-

pon is del előtt délután minnyájoknak nagy megelégedésekre.

Német Ország.

Dresdából, Aug. 2 kán. A' Swéd Király tegnap délben Prágából Pilnitzbe érkezett, és a' Választó Fejedelmi Familiával ebédelt. A' Pilnitzeri és Dresdai ritkaságoknak megfigyelése után, egyenesen Monachiumba szándékozik visszafiz utazni ő Fge, a' hol September 15-kén kezdődnek a' Bavariai Lóger' gyakorásai. A' Választó Fejedelem maga lesz a' fő Komendáns, és alatta a' Kéthídi Fejedelem, 's Wrede, Nogaró'a, és Deroy Generálisok, lesznek az Al-Komendánsok.

A' Pármái bődögült Hertzegafiszony Testamentona már megnyitott. Egyenlő osztályos örököseinek hagyta az unokáját a' Hetruriai ifjú Királyt, és a' Saksóniai Választó Fejedelem ötszéknek Maximilian Princének a' megolt Pármái Hertzegafiszonytól való gyermekeit.

Koblentzből, Aug. 5-kén. Az Aarölgy (Aarthai) nevű környéken a' vizek' kiontása által okoztatott pufftulásokat nem tudják völsképen lerajzólni az utazók. Valami 240 emberek fulladtak a' vízbe, és több mint 200 háznak a' helyek sem látszik. A' réteket és gabona termő térségeket, kő, homok, és motsár borította el. Némely helységekbe, az arvíz után nem lehetett külömben a' mély motsár miatt bé menni, hanem útat kellett előbb benne tsinálni. Ez az egy vigasztalja még a' szegény vidéki lakosokat, hogy a' szőlőhegyek, a' hova a' víz nem mehetett, igen szép terméssel bíztatják őket.

Frantzia Birodalom.

Páris, Aug. 9-kén. A' Moniteurben olvas-

suk, hogy Chaptal Ur a' Belső Miniferségről lemondván, helyébe a' Bétsben lévő Fr. Követet Champagny urat nevezte légyen ki a' Császár. Ad-
díg, míg ez a' Miniferséget által vehetné, a' val-
lás béli dolgokra ügyelő Minifterre Portalis urra
bizattatott a' Belső Minifteri foglalatosságoknak
folytatása.

A' Császár így írt Chaptal úrhoz ezen dolog-
ban: —

„Belső Minifter Chaptal; sajnálva értettem
szándekodat, hogy a' Belső Minifteri hivatalt le-
akarod tenni, oly véggel, hogy egészízen a' tudom-
mányoknak szentelhesd életedet. Tsakugyan en-
gedek kivánságodnak. Szolgáltatoddal való meg-
elégedésemnek bizonyosságát akarván mutatni, Szé-
nátorrá neveztelek. Ezen fő hivatalban, a' hol
a' mesterségekre és fabrikainkra való figyelmezés-
re több időd leszen, hasznos lehetsz mind a' Stá-
tusnak mind nékem. Kérem az Istent, hogy tar-
tson-meg kegyes óltalmában. Kélt Calaisben,
Thermidor 18 kán, a' 12 ik esztendőben (Auguszt.
6 kán.)

A' Havrei kikötőhelyből, Aug. 3 kán. Teg-
nap 17 Anglus hajók közelítvén ide, egy oráig
tűzeltek ránk, a' mellyek ma hasonlóképpen meg-
jelentek, és sok bombit hánytak hajóinkra; hanem
a' partjainkon lévő ágyuk sem vesztegeltek, mely-
re nézve jónak találta az ellenség eltávozni.

A' Császár Boulognéből Augusztus 7 kén eszfél-
kór Calaishez érkezett, és 8 ikban az itt lévő ha-
di készületek' hajók' és seregek megnézegetéséhez
fogott.

Boulogne, Aug. 5 kén. A' Betsületlegiő
Fő Kantzelláriussa itt van néhány napoktól fog-

va. — Princz József elútazott innét Párisba: hanem 15-dikre vizsgálja váratik, a' melly napon nagy solennitással fogja a' Császár kiosztani itten a' rend' tsillagát azoknak, a' kik az itt lévő hadi és tengeri fegyveresek között az azzal való megtiszteltetésre már kineveztetve vannak. Ennek alkalmatosságával egy 100 ezer emberekből álló fegyveres sereg fog itt egy négy szegyeletű csoportot formálni, 's ennek közepén fogja Napoleon Császár egy thronusról a' tsillagot kiosztani.

Nagy Britannia.

Nállunk olyan mozdulásokat tesznek a' fegyveres seregek, mintha az ellenségnek kifzállását, kivált az ólta, hogy a' Fr. Császár a' tenger mellett van, minden szempillantásban várnák. Minden önként vállalkozott fegyveres seregeinkhez parantsolat ment, hogy az indulásra éjjel nappal minden szempillantásban kézzel tartsák magokat. A' Fr. táborral általellenben lévő Suffexi parijainkra, 16 ezer emberekből álló segítő sereg rendeltetett. A' Királyi Testőrző Regementek mind elútaztanak a' partokra.

Az Irlandiából jött új hírek ismét igen kedvetlenek; a' hamú alá rejtetve lévő nyughatatlan-ság' tüze naponként elevenül. Sok olyan személyek, a' kiknek a' hazában való jelenlétek veszedelmesnek lenni tartatván, számkivetésbe küldetettek vala, oda ismét vizsgálja mentek. Leg főbbnek tartanak ezen veszedelmes személyek között egy M'Cabe nevűt, a' Lord Fitzgerald' vólt Adjutansát, a' ki sok féle árulás béli bünciért számkivetésbe küldettetvén, ismét bélopta magát az országba. Annak, a' ki kézhez szolgáltatja 5000 Forintokból álló jutalmat ígért az Országlöszék.

A' múlt Jul. 14-kén mint a' Fr. revoluziónak nevezetes innepe napján olyan erőssen tartottunk a' zendüléstől, hogy a' Dublinban lévő örzőfereg egész nap fegyveresen állott az utzákon és piatzokon. Nevezetesea neveli itt a' félelmet mostanában az, hogy a' támadók olyan reménységgel vannak, hogy Generál Augereau és Admirális Ganthoume a' Breffi hajós sereggel minden órán meg fognak legittségekre jelenni. Több részeiben az országnak újonnan hozzá fogtak a' nyughatatlanok a' lántsáknak nagy számmal való késettetésekhez.

A' St. Domingói levelek szerént, elvégezvén Dessalines az alatta lévő városokban találtatott Fejereknek öldököltetéseket a' múlt Május' 14 kén, azonnal útnak indult a' szigetnek Spanyol része felé, a' mellyet nagy részint Európából oda származott Spanyolok laknak, és a' a' hol még valami gyenge Frantzia sereg van őrizeten. Útnak indulása előtt az országút mellett heverő holt testeket egy hegy mellett lévő mély gödörbe temettette, és 8 dikben egy hirdetést küldött által a' Spanyol lakosokhoz, a' mellyben a' Frantziáktól való elpártolásra inti őket —

„Olyan reménységben lévén (ugy mond), hogy benneteket valaha a' magam barátaim közzé számíthatlak, elegendő gondolkodásra való időt engedtem néktek, és bátor katonáimnak haragjokat, a' tovább való vérontásnak megakadályoztathatása végett tsendesíteni igyekeztem. Hanem úgy haitom mostanában, hogy külömbkülömb féle rágalmarások által próbálnak benneteket tollünk eltsábitani. Motskos irásokat szélesztenek-el köztetek: sőt némelyek közzületek az én leg kegyetlenebb ellenségeimnél a' Frantziáknál mérészeltek

segedelmet keresni magoknak. Spanyolok! fontoljátok meg jól, hogy a' veszedelem örvényének széle mellett állatok; meg fognak. é titeket azok a' pokol szolgai menteni, midőn én a' ti utolsó lántzaitok közzé kergetlek benneteket. Alkalmas leszén é az esztelen Ferrand (ezen gyanítható képpen valami Fr vezért akar érteni, a' ki a' Spanyol részén tartózkodik) arra, hogy az éngyőzedelmeim között előmbe gátat tegyen? En a' gyávtát a' ti fő városotoknak omlásai között égettetem az ő ragadozókból álló maroknyi seregével egygyütt öfzfe. Fontoljátok meg, hogy az Europai hadi mesterség az én megrettenni nem tudó seregem előtt hajótörést szenvedett. A' fő Kapitány Gen. Rochambeau is kéntelenített meg adni az én győzedelmes katonáimnak magát. A' Frantziák, hogy titeket a' magok részeken megtarthassanak, azt hirtelik köztetek, hogy katonasággal rakodott hajók érkeztek volna St. Domingo' szigetéhez. Hol vannak ezek a' hajók? Hol vannak ezek a' seregek? Hogy a' töllünk való irtózást közönségessé tehessék, az ellenem való panaszolkodással töltik el a' levegőt, szünetlenül emlegetvén, hogy melly kegyetlenül bántam légyen vélek. Hanem, nem érdemelték. é telyes mértékkal, a' mit szenvedtek? osztán mit tartozik az ő állapotjok a' Spanyolokra? Meg kell. é nékem a' Spanyolt büntettetni azért a' bűnért, a' mellyet a' Frantzia talált-fel, 's ellenünk Feketék ellen rendelt és véghez vitt. Nem Izégyenlik azt hirtelni felöllem a' Frantziák, hogy én a' sziget' déli részein bujdoklok. Hadd hirteljék! imé én hadi rendben állok. Még néhány szempillantatok vannak hátra, és az én kezczimben lévő menkö öfz-

fze zuzza őket. Az én katonáim felszóval kíván-
 nyák az ütközetre való jeladást: csak egy szem-
 pillantat kívántatik, és a' szigeten nem találhatik
 több Frantzia. Spanyolok! én azért fordúltam hoz-
 zatok, hogy megtarthassalak benneteket. Még van
 időtök, pártoljatok el az én kegyetlen ellensége-
 imtől, ha azt akarjátok hogy a' ti véretek a' Fran-
 zsiákéval egygyütt ne folyjon. Én 15 napokat
 engedek néztek, hogy az alatt vagy az én zászlom
 alá adjátok, vagy pedig az ellenem való tsatazás-
 ra határozatok magatokat. Ha az utólsót talál-
 játok választani, megengedek, hogy ti határozzá-
 tok meg az ütközetre való helyet, mert külön-
 ben minden vidékeiteken rátok fogok ütni. Tud-
 játok, hogy a' St. Domingó felé vivő utak e' öttem
 esméretesek. Melly sokszor nem láttunk mi már
 titeket előttünk szaladni! Tudjátok, mit tehetek én,
 és mit mérészek; gondolkozzatok megtartatáflo-
 kon! Betsületemre megigérem, hogy semmi bánta-
 tása nem leszen sem személyeteknek sem javatok-
 nak, ha a' Haíti béli hazafiák közzé való szám-
 láltatásnak alkalmatosságával elni el nem mulat-
 játok.“

Londonból, Jul. 27-kén. Marat, az
 a' nevezetes Frantzia Terrorista, azt mondotta
 egy alkalmatossággal, hogy a' revolúzió rendre
 fogja járni a' világnak öt részeit. Az ő jöveudó-
 lése bé telyesedett ennyiben, hogy a' revolúzió a'
 világ' esméretes részeiből annak leg kevesebbé es-
 méretes ötödik részére is által hatalmazott. Tud-
 juk, hogy a' mi Országlószékünk, 17 esztendőknél
 előtte a' világ' ötödik részének egygyik szegeleté-
 be, a' hol az előtt nyoma sem volt az Európai la-
 kosoknak, néhány száz mind két nemen lévő, és

megjobbithatatlán személyekből álló kolóniát fundált, a' kik Angliából külömbkülömb féle vétkeikért küldtettek oda. Ezen kolonia a' Botany-Bay és Port Jackson nevű vidékeket lakja, és népesíti, katonai őrizet és vigyázat alatt: hanem mostanában is minden esztendőnként küld az Országglószék újjabb meg; újjabb ilyen személyekből álló szállítványokat oda, a' milyeneknek dolgában kivált az Irandiai zűrzavaroknak el kezdetektől fogva semmi fogyatkozás nem volt. Ezek ottegy egész virágzó kisdud Státust formáltak lassanlassan. Két várost és több falukat építettek; újságot adnak ki; théatromot állítottak fel, a' mellyen már még a' Kolzebue munkái közzül is néhányak megjelentek anglus nyelven. — Hanem közelebről nem kevésbé elvesztette egész betsületét ez a' kolonia az Országglószék előtt, a' nélkül, hogy tzeljät elérhetts volna. A' múlt Martsiusban valóságos revoluzió ütött ki ott, a' mellynek 300 Irlandusok voltak a' forralói, a' kik már annyira vitték volt, hogy Paranaaratta városában az Anglus Kormányozónak háza előtt szabadság fáját állítván fel vakmerően kiáltozták: Győzedelem, vagy Halál! Cuningham nevű volt a' fejek, a' ki az által tsábitotta. el őket, hogy a' katonaság is nagy részint hozzájok fogná magokat tsatolni: de a' mellyben egészfzen megsalattattak; minthogy Major Johnstone ezekkel rájok ütven, némelyeket öszsze vagdalattott, másokat pedig elfogván tömletzre rakatott közzülek; 's a' többieket fegyvereikből kivetkeztette. Rendes fegyvereik ugyan a' támadóknak csak 136 puskákból és 14 pistolyokból állottak: hanem kardjok, ganéhanyó villájok, 's egyéb efféle holmijek volt több.

Némely Londoni újabb levelek szerint, már kézre kerítették és elfogták azt az Irlandiai, M'Ca-be (Maccabe) nevű rebellest, a' kiről fellyebb említettett, hogy 5000 Forint tétetett volna a' fejére.

Mindenek beszélik és írják Londonban, hogy az Anglus és Orosz Ország özvékek között való új Szövetséges Kötés Jul. 4-kén ment tökelleteffégre, és hogy már nintsen egyéb híjja, hanem csak a' Petersburgi Udvar által lejendő ratifikázió. A' pontjait még nem lehet tudni.

Északi Amerika.

Báró Humboldt Pruffiai híres útozó, ez előtt egy néhány napokkal érkezett meg Washingtonban az ő két bátor úi társaival. Hat elzendeje már annak hogy ez a' Filozofus lemondván mind azon tsendes nyugodalomról a' melyben az ő hazájában élhetett volna, mind a' Spanyol Királynak azon különös kegyelmeéről a' melyet az ő iránta viseltetett, a' tudományok szeretetétől indittatván ki tette magát a' leg nagyobb fáradságokra és veszedelmekre, a' midőn az új világnak esmeretlenebb részeiben a' veszedelmeknek minden nemeit bátor szível kiállotta. Béhatott ő a' Déli Amérikanak esmeretlenebb részeire, a' holott figyelmetes volt az állatok és növények országára, a' lakosoknak erköltsökre, politikai állapotjokra és a' lakosoknak stámokra. Sok Astro-nómiai observáziókat tett azon instrumentumokkal a' melyek ő nálla voltak. Visgálta ezen szélesen ki terjedett Országoknak hegyeit, vulkányait (tűz-okádo kegyeit) és bányait; majd minden alkalmatlan következés nélkül szenvedvén ottan oly nagy hévséget mely a' kén-estöt 105 grádusra fel-

emelte. Az ő bátorságának és megrettenthetetlenségének legnagyobb bizonyossága az, a' mi az ő utozását legnevezetesebbé teszi, hogy t. i. ő a' világon a' legmagosabb hegynék tetejére felment, és véghez vitte ezt, a' mit még a' lakosok közül sem mért soha senki megpróbálni. Már most Európába igyekezik ez a' tudós ember visszajönni, és a' maga utozásának resultatumát közönséggé tenni. Minden kétségtívül az ő irásai nevezetes tudósításokat fognak minékünk adni Déli Amérikanak azon kétféiről, a' melyekről mind eddig csak bizonytalanságokat irtanak az eddig való Útozók.

Él tehát még Humboldt az Európai tudósok' örömeire: hanem, a' Lapeyrouse nevű elvezett Frantzia hajós Kapitány előkerülése, mint azt a' Párisi Moniteur a' minap egy Spanyol hajós Kapitány szavai után kételkedve kihirdette vala, nem telyesedett-bé. Az a' tengeri utazó, a' kit ezen Kapitány a' Jóremenség' fokán látott, nem Peyrouse, hanem egy majd minden hozzá hasonló sorsú Flinders nevű Ang'us Kapitány volt, a' kit az Angliai Admiraliás Investigator és Lady Nelson nevű hajókkal 1801-ben a' világ esméretlen részein való vizsgálódás végett elküldvén csak mostanra került végzetlen hányattatásai után elő. Baudin nevű hasonló dologban foglalatostkodó Fr. Kapitányal Új Hollandiának Napnyugoti partja mellett találkozott. E' tájan merült-e', valamint a' szegény Lapeyrousnek, Flindersnek is egy tsolnakja 10 emberekkel. Port Jacksonhoz jutván, Lady Nelsont itt hagyni kénytelenítettett, a' melly ügy ölfize vala rongyoltatva, hogy tovább evez.

ni véle lehetetlen volt. Ő maga innét a' másik hajóval elébb Carpentaire nevű kikötőhelynek, azután Timor szigetének megvizsgálására evezett el: hanem eddig való evezése közben a' másik hajója is öszsze romólván, ismét vizfíza evezett Port Jacksonhoz, hogy új hajót és további segedelmet kérjen. Nem soká innét való evezése után valami esméretlen fővénypadra akadott a' hajója és el fulladott, a' hol már nem tehetett egyebet, hanem a' véle való embereket egy száraz fővénypadra kitévén, maga egy tsónakon néhány társaival Port Jacksonhoz vizfíza evezett, hogy ott még egyszer segedelmet és új hajót kérvén, társait a' fővénypadról ismét magához vegye, és tovább utazzon. Nem lévén a' Port Jacksoni koloniknak módja arra, hogy néki új segedelmet adjon, képtelen volt arra határozni magát, hogy 9 társaival egy Schooner nevű hajóskára üljön, 's azzal ezen véghetetlen távolságról Angliába vizfíza evezzen. Megállapodott jövet Isle de France nevű Fr szigetnél is, hanem szerencsétlenségére, minthogy már ekkor elkezdődve lévén az új hadakozás, a' Frantziák letartóztatták ott, a' honnét azután, telám mint hadi fogoly, úgy vetődött a' Jöremenség fokára.

* *

T u d ó s í t á s.

Egy itt Bécsben lakó, a' maga hasznos találmányaira nézve a' tudós Publicum előtt már eléggé esmérletes Technologus Biwanko Ignác, volt Csász. Kir. tiszttviselő és fatusi birtokos úr, egy olly hűjázó vagy fedelező égetetlen tegla nemét talált fel nem régiben, a' mellynek sem a' tűz,

sem a' hosszas elfőzés nem árthat, és a' melly az avval sok ízben tett próbákhoz képest, sem a' több napi vízben való áztatás, sem a' forró vízben való hosszas főzés által meg nem lágyítottathatik, sem semmi vizet magába nem veszzen, sem annyi- val inkább abban széllyel nem olzik, és el nem olvad. Ennek az újnemű tserép táblának, (a' mint az előttem fekvő mufta mutatja) $\frac{1}{4}$ izni a' vastagsága, a' színe hasonló a' veres márványkőhöz, igen szép sima és fényes, tömött nem porhonyú, 's nem töredékeny mint a' minémű a' közönséges téglalenni szokott, hanem kemény, de a' mellett még is könnyű, következésképen az épületet nem terheli, a' mellyel valamint a' sendeles, úgy a' nádas, venyegés és szalmás épületeket is fedni lehet. E' mellett azon lágy masszával is, a' mellyből ez az égetetlen tserép készitetik, úgy bé lehet az említett fedelezetű házakat kenni, hogy azoknak sem a' hosszasan tartó esők, sem a' külső tűz semmit sem árthatnak a' belől támadt sebes tűz ezt is meg emésztheti. E' mellett az a' haszna is van ezen égetetlen tserép táblának, hogy azzal a' fát, mellynek szük vóltat hová tovább mind inkább eresszük, meg lehet kimélleni. Hasznos vólna ez kíváltképen a' két Magyar. Hazára nézve, a' hol ritka esztendő múlik el, hogy több városok, és falu helységek vagy a' történeiből támadt, vagy a' vetett tűz gyulladás által meg ne károsittatnának. —

Minekutánna az ezen talalmánynak szoros meg vizsgálására ki nevezett Commissió azt felette hasznosnak találta vólna, nemcsak kegyelmes engedelem engedődött a' fent nevezett Technologus Ur-

nak azon tserép edénynek maga fábrikájában való készítésére; hanem e' mellett egynéhány Császári épületek is, nevezetesen Laxenburgban, ilyen új nemű tserép edénnyel fedettek bé, és a' Császári magazinumok is illyennel fognak bé fedtetni. Az illy tserép táblának légy mázfzajából egy mázsával, egy egész quadrat, vagy négy szegű ölet bé lehet vonni, akár fendellel, akár nádal, akár szalmával légyen az épület bé fedve, és illyenkor a' nád fedelnek három nád vastagságánál többnek nem szükség lenni. Egy mázsának akár légy maffza, akár a' már kész égetetlen tserép táblanak, helyben 2 for. és 30 kr. az árra. Találattik itt Bétsben (még egyebütt sohol sem) a' M ö l k e r nevezetű bátyán lévő B á r ó Paskallati háza alatt lévő város fántzában épült fabrikájában. Kész pénz fizetésért, ha kívántatni fog, másuva is kész leszen a' fent nevezett Tecánologus, az illy tserép táblakat el küldeni hordokban. Az el küldésre leg alkalmatosabbak az olly hordók, a' mellyekben olaj vólt annakelőtte. Illyen hordókat elegendőket lehet az ide való Materialistáknál ferezni — Melly nagy hasznú találmány légyen ez, abból is ki tettzik, hogy Császár Eő Felsége, ezen fábrikát, a' múlt Junius 19 ik napján, maga is meg látogatni, 's meg vizgálni méltóztatott.

* * *

Jobbitás. — Nem Misrich, hanem M i x i c h E l e k a' neve azon érd. hazánkfiának, a' kiről a' 14-ik M. Kurir' 210-ik lapján emlékezet tétetett.